

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 14 grudnia 2017 r.

Pozycja 83

POSTANOWIENIE z dnia 13 grudnia 2017 r. Sygn. akt P 5/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska – przewodniczący
Piotr Pszczołkowski – sprawozdawca
Stanisław Rymar
Piotr Tuleja
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 grudnia 2017 r., pytania prawnego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie:

czy art. 125 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.) jest zgodny z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, ze zm.),

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. Postanowieniem z 20 grudnia 2016 r. (sygn. akt II C 2360/14) Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie (dalej: sąd pytający) przedstawił Trybunałowi pytanie prawne, czy art. 125 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557, ze zm.; dalej: kodeks karny wykonawczy lub k.k.w.) jest zgodny z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, ze zm.).

1.1. Pytanie prawne zostało przedstawione w związku z rozpoznawaną przez sąd pytający sprawą z powództwa osoby skazanej na karę pozbawienia wolności przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego Warszawa-Białołęka.

Powód skierował przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Aresztu Śledczego Warszawa-Białołęka pozew o zapłatę kwoty 20 000 zł.

Powód przebywał w Areszcie Śledczym Warszawa-Białołęka jako osoba pozbawiona wolności w okresie od 2012 r. do 2016 r. W 2012 r. został skierowany do wykonywania nieodpłatnej pracy na rzecz jednostki penitencjarnej w trybie art. 123a k.k.w. Następnie w 2013 r. został skierowany do pracy wykonywanej za wynagrodzeniem. Od jego wynagrodzenia, zgodnie z art. 125 § 1 k.k.w., każdorazowo odprowadzano 10% na cele Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (dalej: Fundusz Pomocy), określone w art. 43 k.k.w., oraz 25% na cele Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieźniennych Zakładów Pracy (dalej: Fundusz Aktywizacji), utworzonego na podstawie art. 6a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz. U. Nr 123, poz. 777, ze zm.; dalej: u.z.o.p.w.). W toczącym się przed sądem pytającym postępowaniu powód dochodzi różnicy między minimalnym wynagrodzeniem a wynagrodzeniem faktycznie mu wypłaconym. Powód podniósł zarzut niezgodności regulacji zawartej w kodeksie karnym wykonawczym z wymaganiami konstytucyjnymi i konwencyjnymi.

1.2. Sąd pytający upatruje niezgodności art. 125 § 1 k.k.w. z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz art. 1 Protokołu nr 1 w tym, że przepis ten pozbawia skazanego znacznej części należnego wynagrodzenia. W ocenie sądu pytającego, nie może ulegać żadnej wątpliwości, że art. 125 § 1 k.k.w. ogranicza prawo własności skazanych, tj. prawo do otrzymania oraz dysponowania wypracowanym i należnym wynagrodzeniem. Zdaniem sądu pytającego, przeznaczanie ponad 1/3 części wynagrodzenia skazanego na fundusze celowe związane chociażby nawet z pomocą skazanym poszkodowanym przez przestępstwo, czy też inne szczytne cele, powoduje w oczach skazanych deprecjację zatrudnienia jako formy resocjalizacji, zniechęca do podejmowania pracy, jak również, naruszając istotę prawa własności, stwarza wrażenie nierównego traktowania w zatrudnieniu. W ocenie sądu pytającego, interes publiczny nie wymaga pozbawienia pracujących więźniów znacznej części ich wynagrodzenia, aby fundusze celowe zasilane z wynagrodzeń skazanych mogły funkcjonować.

Sąd pytający wskazuje, że także wynik testu proporcjonalności ograniczenia może być wyłącznie negatywny – treść art. 125 § 1 k.k.w. nie ma bowiem uzasadnienia w potrzebie ochrony wartości konstytucyjnych wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Na poparcie swojej oceny sąd pytający przywołuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 lutego 2010 r., sygn. P 20/09 (OTK ZU nr 2/A/2010, poz. 13), w którym Trybunał „zwrócił uwagę na konieczność ochrony wynagrodzenia osób pozbawionych wolności przynajmniej w zakresie minimalnego wynagrodzenia za pracę”.

1.3. W postanowieniu z 31 stycznia 2017 r. sąd pytający uzupełnił postanowienie z 20 grudnia 2016 r., wyjaśniając, że jedynie stwierdzenie przez Trybunał niekonstytucyjności art. 125 § 1 k.k.w. pozwoli na uwzględnienie powództwa w sprawie zawisłej przed sądem pytającym w zakresie, w jakim dotyczy żądania zasądzenia potrąconych z wynagrodzenia powoda świadczeń, o których mowa w art. 125 § 1 k.k.w.

2. W piśmie z 7 marca 2017 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że nie zgłasza udziału w niniejszym postępowaniu.

3. W piśmie z 7 marca 2017 r. Prokurator Generalny wniósł o umorzenie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku. Zdaniem Prokuratora Generalnego, pytanie prawne nie spełnia wymogów formalnych określonych w art. 52 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072), ponieważ sąd pytający nie uzasadnił podniesionych przez siebie zarzutów niezgodności kwestionowanej regulacji z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz z art. 1 Protokołu nr 1. Pytanie prawne nie zawiera szczegółowej i precyzyjnej argumentacji, która przemawiałaby za obaleniem domniemania konstytucyjności kwestionowanej regulacji.

W ocenie Prokuratora Generalnego, nie jest dostatecznym uzasadnieniem przytoczenie tylko i wyłącznie treści przepisów wskazanych w *petitum* pytania prawnego jako wzorców kontroli i odwołanie się do fragmentów uzasadnienia wyroku Trybunału o sygn. P 20/09, w których wskazana została treść określonych regulacji zawartych w Europejskich Regułach Więziennych oraz Wzorcowych Regułach Minimalnych Postępowania z Więźniami, dotyczących pracy więźniów i wynagradzania za tę pracę. W pytaniu prawnym nie wykazano ani niezgodności kwestionowanego przepisu z Europejskimi Regułami Więziennymi i Wzorcowymi Regułami Minimalnego Postępowania z Więźniami, ani związku pomiędzy tym naruszeniem a zarzutami dotyczącymi niezgodności art. 125 § 1 k.k.w. z wzorcami wynikającymi z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz z art. 1 Protokołu nr 1. Pytanie prawne nie zawiera argumentacji, która uzasadniałaby tezę, że zaskarżony przepis jest niezgodny z Europejskimi Regułami Więziennymi i Wzorcowymi Regułami Minimalnymi Postępowania z Więźniami dotyczącymi wynagradzania za pracę osób pozbawionych wolności, a przez to, że prowadzi do naruszenia wzorców kontroli wskazanych w *petitum* pytania.

Prokurator Generalny wskazał ponadto, że w powołanej w pytaniu prawnym sprawie o sygn. P 20/09 Trybunał badał konstytucyjność art. 123 § 2 k.k.w. w brzmieniu nadanym mu ustawą z dnia 24 lipca 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 142, poz. 1380). Przedmiotem orzeczenia w sprawie o sygn. P 20/09 była zatem regulacja, która nie gwarantowała skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy ustalenia przysługującego mu wynagrodzenia w sposób zapewniający osiągnięcie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę. Nie można więc, zdaniem Prokuratora Generalnego, przyjąć, że argumentacja zawarta w uzasadnieniu powołanego przez sąd pytający wyroku Trybunału znajduje – niejako automatycznie – odpowiednie zastosowanie do uzasadnienia zarzutów podniesionych w pytaniu prawnym w niniejszej sprawie. W pytaniu prawnym nie ma w tym zakresie stosownej argumentacji.

W kontekście określonych w *petitum* pytania prawnego wzorców kontroli formalnego obowiązku odpowiedniego udowodnienia zarzutów nie spełnia również, w ocenie Prokuratora Generalnego, wskazanie celów, na jakie – zgodnie z zasadami określonymi, odpowiednio, w art. 43 § 8 k.k.w. oraz art. 8 ust. 1 u.z.o.p.w. – przeznaczane są środki z Funduszu Pomocy i Funduszu Aktywizacji, oraz stwierdzenie, że zaskarżony przepis ogranicza prawo własności skazanych, gdyż przeznaczanie ponad 1/3 części wynagrodzenia skazanego na fundusze celowe powoduje w oczach skazanych deprecjację zatrudnienia jako formy resocjalizacji, zniechęca do podejmowania pracy, jak również – naruszając istotę prawa własności – stwarza wrażenie nierównego traktowania w zatrudnieniu (od wynagrodzenia skazanego pobiera się przecież należności publicznoprawne na równi z osobami pracującymi w warunkach wolnościowych).

Zdaniem Prokuratora Generalnego w pytaniu prawnym brak jest też uzasadnienia zarzutu nieproporcjonalności kwestionowanej regulacji. W tym zakresie sąd pytający ograniczył się w istocie do stwierdzenia, że kwestionowana regulacja nie spełnia przesłanek dopuszczających wprowadzone przez nią ograniczenie prawa skazanych do otrzymania i dysponowania należnym im wynagrodzeniem, o których to przesłankach mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Pytanie prawne nie zawiera żadnej argumentacji uzasadniającej taką tezę. Nie można bowiem uznać za wystarczające uzasadnienie stwierdzenia, że interes publiczny nie wymaga dokonywania z wynagrodzenia przysługującego skazanym potrąceń na Fundusz Pomocy i Fundusz Aktywizacji, gdyż środki przeznaczone na te fundusze pochodzą również z innych źródeł.

4. W piśmie z 26 października 2017 r. Marszałek Sejmu, działając w imieniu Sejmu, zajął stanowisko, że art. 125 § 1 k.k.w. jest zgodny z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 1 Protokołu nr 1.

4.1. Przed przystąpieniem do merytorycznej analizy zarzutów przedstawionych przez sąd pytający, Marszałek Sejmu rozważył kwestię dopuszczalności rozpoznania sprawy przez Trybunał. Wskazał, że o ile przesłanki podmiotowa i przedmiotowa pytania prawnego nie budzą wątpliwości, o tyle można mieć zastrzeżenia co do ziszczenia się przesłanki funkcjonalnej. W opinii Marszałka Sejmu, sąd pytający lakonicznie wywodzi, że „jedynie stwierdzenie przez Wysoki Trybunał niekonstytucyjności przepisu art. 125 § 1 k.k.w. pozwoli na uwzględnienie powództwa w sprawie zawisłej przed tutejszym Sądem w zakresie, w jakim dotyczy żądania zasądzenia potrąconych z wynagrodzenia powoda świadczeń, o jakich mowa w art. 125 § 1 k.k.w.”.

4.2. Uzasadniając stanowisko o zgodności art. 125 § 1 k.k.w. ze wskazanymi przez sąd pytający wzorcami kontroli, Marszałek Sejmu wskazuje na cztery kwestie. Po pierwsze, ingerencja w konstytucyjne prawo podmiotowe skazanego do własności następuje na podstawie ustawy. Po drugie, w ocenie Marszałka Sejmu, określone w art. 125 § 1 k.k.w. potrącenia z przysługującego skazanemu wynagrodzenia za pracę nie stanowią takiej ingerencji w prawo własności, która naruszałaby istotę owego prawa (art. 64 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji). Po trzecie, w nawiązaniu do art. 1 zdanie drugie Protokołu nr 1 należy, zdaniem Marszałka Sejmu, stwierdzić, że ingerencja na mocy art. 125 § 1 k.k.w. w prawo własności skazanego następuje niewątpliwie – jak wymaga wskazane unormowanie konwencyjne – „w interesie publicznym”. Po czwarte, omawiana ingerencja w prawo własności jest, w ocenie Marszałka Sejmu, konieczna w państwie demokratycznym dla realizacji przede wszystkim takich wartości, jak porządek publiczny oraz ochrona wolności i praw innych osób.

Marszałek Sejmu wskazuje też, że nawiązania sądu pytającego do wyroku Trybunału o sygn. P 20/09 nie są w pełni adekwatne z punktu widzenia przedstawionego przez sąd pytający problemu konstytucyjnego, albowiem powołana wyżej sprawa dotyczyła kwestii minimalnego wynagrodzenia za pracę skazanego. Co więcej, w wyroku tym Trybunał wprost potwierdził, że „Konstytucja nie wyklucza wprowadzenia szczególnych rozwiązań (...) obowiązkowych potrąceń na określone cele społeczne”.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Przedmiot i zakres pytania prawnego.

1.1. Przedmiotem pytania prawnego Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie (dalej: sąd pytający) uczynił art. 125 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557, ze zm.; dalej: k.k.w.), w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 204; dalej: ustawa zmieniająca).

Przepis w zakwestionowanym brzmieniu stanowił, że „[z] przysługującego skazanemu wynagrodzenia za pracę potrąca się 10% na cele Funduszu określone w art. 43 [k.k.w.] oraz 25% na cele Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieziennych Zakładów Pracy, utworzonego na podstawie art. 6a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (...)”.

Cytowane brzmienie zostało nadane temu przepisowi ustawą z dnia 3 lutego 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 39, poz. 202), która weszła w życie 8 marca 2011 r.

Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (dalej: Fundusz Pomocy), o którym mowa w art. 125 § 1 k.k.w., został utworzony na podstawie art. 43 § 1 tej ustawy. Jest to państwowy fundusz celowy, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości. Zgodnie z art. 43 § 7 k.k.w., przychodami Funduszu Pomocy są środki pieniężne pochodzące z:

- 1) orzeczonych przez sądy nawiązek oraz świadczeń pieniężnych,
- 2) potrąceń w wysokości 10%, a po wejściu w życie ustawy zmieniającej – 7%, wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych zatrudnionych w formach określonych w art. 121 § 2 k.k.w., tj. na podstawie skierowania do pracy, umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej;
- 3) wykonania kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 143 § 1 pkt 7 k.k.w.,
- 4) spadków, zapisów i darowizn,
- 5) dotacji, zbiórek i innych źródeł.

W art. 43 § 8 k.k.w. wymienione zostały również cele, na jakie można przeznaczyć środki Funduszu Pomocy. Stosownie do tego przepisu, środki finansowe Funduszu Pomocy są przeznaczane m.in. na:

- 1) pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, zwłaszcza pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną, udzielaną przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, organizacje i instytucje;
- 2) pomoc postpenitencjarną osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz osobom im najbliższym, udzielaną przez zawodowych kuratorów sądowych oraz Służbę Więzienną;
- 3) pomoc świadkom i osobom im najbliższym;
- 4) pomoc postpenitencjarną osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych, oraz osobom im najbliższym udzielaną przez podmioty wskazane w art. 38 § 1 k.k.w.;
- 5) działalność podejmowaną lub powierzoną przez Ministra Sprawiedliwości (dysponenta Funduszu), mającą na celu wsparcie i rozwój systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz pomocy postpenitencjarnej, a także przeciwdziałanie przyczynom przestępczości.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz. U. z 2017 r. poz. 215; dalej: u.z.o.p.w.), w brzmieniu sprzed 1 czerwca 2017 r., środki z Funduszu Aktywizacji przeznaczone miały być na finansowanie działań w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności, a w szczególności na:

- 1) tworzenie nowych oraz ochronę istniejących miejsc pracy dla osób pozbawionych wolności oraz ochronę istniejących;
- 2) tworzenie w zakładach karnych infrastruktury niezbędnej dla działań resocjalizacyjnych;
- 3) modernizację przywieziennych zakładów pracy i ich produkcji;
- 4) organizowanie nauki zawodu i doskonalenia zawodowego dla osób pozbawionych wolności;

5) organizowanie szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej i umiejętności poszukiwania pracy.

Stosownie do art. 8 ust. 2 u.z.o.p.w., z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osób pozbawionych wolności, przedsiębiorcy zatrudniający te osoby otrzymują ze środków Funduszu Aktywizacji ryczałt w wysokości 20%, a po wejściu w życie ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz. U. poz. 924) – 35% wartości wynagrodzeń przysługujących zatrudnionym osobom pozbawionym wolności. Wypłata ryczałtu następuje na wniosek tych przedsiębiorców.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 u.z.o.p.w., ze środków Funduszu Aktywizacji mogą być także przyznawane pożyczki bądź dotacje podmiotom zatrudniającym osoby pozbawione wolności.

2. Dopuszczalność merytorycznego rozpoznania pytania prawnego.

2.1. Zgodnie z art. 193 Konstytucji, „[k]ażdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem”.

Z treści tego postanowienia konstytucyjnego wynikają trzy podstawowe przesłanki warunkujące dopuszczalność merytorycznego rozpoznania problemu przedstawionego przez sąd (zob. np. wyrok z 26 września 2017 r., sygn. P 2/16, OTK ZU A/2017, poz. 59 oraz postanowienie z 4 października 2017 r., sygn. P 8/16, OTK ZU A/2017, poz. 61). Po pierwsze, pytanie prawne może przedstawić wyłącznie sąd w znaczeniu konstytucyjnym (przesłanka podmiotowa). Po drugie, przedmiotem pytania może być kwestia zgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą takiego aktu normatywnego, który ma zastosowanie w sprawie, na której kanwie sąd przedstawił pytanie (przesłanka przedmiotowa). Po trzecie wreszcie, dopuszczalność rozpoznania pytania uwarunkowana jest tym, czy rozstrzygnięcie sprawy zawisłej przed sądem pytającym zależy od rozstrzygnięcia przez Trybunał kwestii zgodności zakwestionowanego aktu normatywnego (przesłanka funkcjonalna).

Szczegółowe wymogi formalne określa art. 52 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: otpTK), który nakłada na sąd pytający m.in. obowiązek uzasadnienia zarzutów.

2.2. W niniejszym postępowaniu Trybunał uznał, że rozpoznawane pytanie prawne nie spełnia przesłanki jego merytorycznego rozpoznania.

Trybunał stwierdził przede wszystkim, że pytanie prawne nie zawiera – wymaganego przez art. 52 ust. 2 pkt 4 otpTK – uzasadnienia sformułowanych zarzutów. Sąd pytający nie powołał argumentów mających przemawiać za naruszeniem wzorców kontroli ani nie przedstawił dowodów, które uzasadniałyby niektóre twierdzenia (np. o negatywnym wpływie obowiązującej regulacji kodeksowej na stopień zaangażowania więźniów w pracę zarobkową).

2.2.1. W uzasadnieniu pytania prawnego sąd pytający przywołał jako wzorce kontroli art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, a także art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, ze zm.; dalej: Protokół nr 1). Jedyne w sposób zdawkowy przedstawił ich treść normatywną i sformułował zarzut naruszenia prawa własności. Sąd pytający nie wyjaśnił już jednak, jaki jest związek treści zaskarżonej regulacji – określającej zasady ustalania wysokości wynagrodzenia przypadającego skazanemu (zob. art. 242 § 15 k.k.w.) – z ochroną własności. Z art. 123 § 1 k.k.w. wynika co najwyżej roszczenie o wynagrodzenie, a nie własność jako taka.

W treści pytania prawnego nie zostały też przedstawione argumenty przemawiające za naruszeniem „istoty” własności. Jednocześnie sąd pytający zdaje się sam sobie przeczyć, gdy

w tym samym zdaniu formułuje zarzut naruszenia istoty własności oraz zauważa, że na fundusze przeznaczane jest nie całe wynagrodzenie, ale ok. 1/3 wysokości wynagrodzenia przysługującego skazanemu.

2.2.2. Wskazując na niedopuszczalne ograniczenie w korzystaniu z prawa własności, sąd pytający nie przeprowadził w istocie w ogóle tzw. testu proporcjonalności. Ograniczył się do lakonicznego stwierdzenia, że „regulacja art. 125a [sic!] § 1 k.k.w. nie ma uzasadnienia w potrzebie ochrony innej wartości konstytucyjnej, spośród wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji, nie jest ona konieczna dla wartości konstytucyjnych, które ma chronić, a efekty tej regulacji są nieproporcjonalne do ciężarów nakładanych przez nią na jednostki (skazanych)”. Tymczasem, już sama treść przywołanych przez sąd pytający przepisów określających cele, na jakie użytkowane są środki, zgromadzone na Funduszu Pomocy oraz Funduszu Aktywizacji, w sposób oczywisty wskazują na istnienie pewnych wartości konstytucyjnych, które w ten sposób są urzeczywistniane przez organy władzy państwowej. Sąd pytający nie wyjaśnił, w czym dopatruje się nieproporcjonalności korzyści dla interesu publicznego, wynikających z przekazania części wynagrodzenia więźniów na realizację celów Funduszu Pomocy i Funduszu Aktywizacji, do ciężarów nakładanych na skazanych – w szczególności w związku ze specyfiką sytuacji prawnej i faktycznej osób pozbawionych wolności. Nie jest, w ocenie Trybunału, dostatecznym uzasadnieniem ogólne stwierdzenie, że interes publiczny nie wymaga dokonywania z wynagrodzenia przysługującego skazanym potrąceń na te Fundusze, gdyż środki na nie przeznaczone pochodzą również z innych źródeł.

2.2.3. W uzasadnieniu pytania prawnego sąd pytający wskazał ponadto, że art. 125 § 1 k.k.w. „stwarza wrażenie nierównego traktowania w zatrudnieniu (od wynagrodzenia skazanego pobiera się przecież należności publicznoprawne na równi z osobami pracującymi w warunkach wolnościowych)”. Jednocześnie jednak sąd pytający nie przywołał jako wzorców kontroli w niniejszym postępowaniu ani art. 64 ust. 2 Konstytucji (zasada równej ochrony praw majątkowych), ani art. 32 ust. 1 Konstytucji (zasada równego traktowania). Nie wyjaśnił również, dlaczego osoby pozbawione wolności na mocy prawomocnego wyroku skazującego, a świadczące pracę, miałyby być traktowane jako podmioty podobne do osób, które świadczą pracę w warunkach wolnościowych.

2.2.4. Wymogu przedstawienia uzasadnienia zarzutów nie spełnia także przywołanie treści przepisów stanowiących otoczenie normatywne zakwestionowanej regulacji, bez sformułowania na tym tle konkretnych wniosków i argumentów.

2.2.5. Istotny element pytania prawnego stanowi przywołanie treści wyroku Trybunału z 23 lutego 2010 r., sygn. P 20/09 (OTK ZU nr 2/A/2010, poz. 13) oraz argumentów, jakie Trybunał zawarł w jego uzasadnieniu.

W obecnym postępowaniu Trybunał stwierdził, że ustalenia poczynione w sprawie o sygn. P 20/09 nie mogą być w sposób automatyczny przeniesione na grunt niniejszej sprawy. W wyroku tym Trybunał orzekł bowiem o niekonstytucyjności art. 123 § 2 zdanie pierwsze k.k.w. w zakresie, w jakim zawierał słowo „połowy”. Przedmiotem orzeczenia była regulacja, która nie gwarantowała skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy możliwości ustalenia przysługującego mu wynagrodzenia w sposób zapewniający osiągnięcie kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Tymczasem w niniejszej sprawie problem konstytucyjny dotyczy zupełnie innej kwestii, a mianowicie dopuszczalności uszczuplenia wynagrodzenia przysługującego skazanemu o kwoty potrąceń na Fundusz Pomocy i Fundusz Aktywizacji w wysokości określonej w art. 125 § 1 k.k.w.

Przywołując w rozpoznawanym pytaniu prawnym standardy międzynarodowe, na które Trybunał zwrócił uwagę w uzasadnieniu wyroku o sygn. P 20/09 (tj. Europejskie Reguły Więzienne czy Wzorcowe Reguły Minimalne Postępowania z Więźniami), sąd pytający nie dokonał samodzielnej (odrębnej) analizy niezgodności art. 125 § 1 k.k.w. z tymi standardami.

Nie dokonał również nawet próby ustalenia treści wymagań wynikających z art. 1 Protokołu nr 1 oraz wypracowanego na jego gruncie orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

W ocenie Trybunału, przytoczenie fragmentów uzasadnienia orzeczenia Trybunału wydanego w innej sprawie, nie może stanowić dostatecznego uzasadnienia zarzutów w rozumieniu art. 52 ust. 2 pkt 4 otpTK.

2.2.6. Powyższe uchybienia formalne pytania prawnego spowodowały konieczność umorzenia niniejszego postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 otpTK.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.